

Správa o činnosti Názvoslovnej komisie Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky a sekretariátu Názvoslovnej komisie Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky v roku 2014

Práca Názvoslovnej komisie Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky (NK) a sekretariátu NK sa v roku 2014 vykonávala v súlade s rezolúciami konferencií OSN o štandardizácii geografického názvoslovia a so závermi zo zasadnutí lingvisticko-geografickej regionálnej skupiny OSN Východná, stredná a juhovýchodná Európa, v ktorej je Slovensko členom spolu s Albánskom, Bosnou a Hercegovinou, Bulharskom, Cyprom, Českom, Čiernou Horou, Gréckom, Chorvátskom, Macedónskom, Maďarskom, Poľskom, Slovinskom, Srbskom, Tureckom a Ukrajinou.

Činnosť NK vychádzala z Konceptie rozvoja štandardizácie geografického názvoslovia v Slovenskej republike na roky 2011 – 2015 č. PP-8801/2011-1156 z 21. 12. 2011 a z Plánu činnosti NK a sekretariátu NK na rok 2014 č. PP-3526/2014/523 zo 4. júna 2014, ktorý sa podľa jednotlivých okruhov plnil takto:

O 84.11.11.6 MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

1. EuroGeoNames

V roku 2014 nebol na úlohu vyčlenený pracovník, ktorý by projekt naštudoval, aby sa pripravili požadované údaje a mohlo sa uskutočniť pripojenie k projektu EuroGeoNames.

2. Lingvisticko-geografická regionálna skupina OSN Východná, stredná a juhovýchodná Európa

Preklad anglickej verzie Slovníka termínov používaných pri štandardizácii geografických názvov (Slovník) do slovenčiny (obsahuje cca 350 hesiel, ktoré sa týkajú priamo štandardizácie, ale množstvo termínov sa týka aj iných oblastí, ako je jazykoveda, informačné technológie) sekretariát NK v priebehu roka zaslal na pripomienky členom NK. Pripomienky, ktoré prišli k tomuto materiálu, sekretariát NK zosumarizoval do tabuľky a uskutočnilo sa úvodné stretnutie k tejto problematike. Na prvom stretnutí prítomní porovnali doručené pripomienky pre časť hesiel a definícií. Dohodnuté zmeny sa aplikovali priamo do slovníka. Pracovná skupina bude ďalej musieť zvážiť, ktoré termíny možno vypustiť, prípadne doplniť do zoznamu, a vyriešiť otázku, ako naložiť s anglickými definíciami, ktoré sa odlišujú od slovenských, prípadne nevystihujú zmysel hesla.

Začiatkom novembra sa uskutočnilo vo Varšave stretnutie zástupcov Poľska, Česka a Slovenska k Slovníku. Na stretnutí sa zúčastnili predsedníčka NK a tajomníčka NK. Účastníci sa navzájom informovali o problémoch a skúsenostiach v oblasti štandardizácie geografických názvov a o činnosti názvoslovných komisií. V diskusii k Slovníku sa vyhodnotil stav prác na spracovaní národných verzií v jednotlivých krajinách. Odznela aj

myšlienka spoločného postupu pri vytváraní slovníka v slovanských jazykoch. Stretnutie umožnilo získať cenné informácie, ktoré pomôžu pri spracúvaní slovenskej verzie Slovníka, a vzájomná výmena informácií a skúseností môže napomôcť k zefektívneniu činnosti komisií. Otvorila sa aj problematika názvov cezhraničných objektov na spoločných česko-slovensko-poľských hraniciach, ktoré odporúčajú riešiť aj rezolúcie z konferencií OSN o štandardizácii geografických názvov.

Na úlohe sa odpracovalo **120 SH**. Úloha sa splnila.

M 71.12.34.36.1 ŠTANDARDIZÁCIA GEOGRAFICKÝCH NÁZVOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

I. ZISŤOVANIE, POSUDZOVANIE, SCHVAĽOVANIE GEOGRAFICKÝCH NÁZVOV

1. Štandardizácia a reštandardizácia názvov

Sekretariát sa zaoberal návrhom obce Hrabušice na preštandardizovanie názvov v Národnom parku Slovenský raj. Išlo o iniciatívu miestneho turistického klubu, ktorá bola po zisťovaní a overovaní skutočného používania názvov a konfrontácii stanovísk zainteresovaných inštitúcií zamietnutá. Prijaté boli niektoré návrhy na pomenovanie dosiaľ bezmenných objektov, ktoré boli po preverení vecnej a jazykovej stránky navrhnuté ÚGKK SR na štandardizáciu. Ďalej sa riešila otázka názvov území európskeho významu. Štandardizovalo sa 40 názvov chránených území, 27 názvov ďalších geografických objektov z územia SR.

Na úlohe sa odpracovalo **700 SH**. Úloha sa splnila.

2. Báza údajov názvov geografických objektov z územia Slovenskej republiky

Sekretariát posudzoval názvy z máp veľkých mierok, tzn. upravoval zoznamy názvov z vektorových katastrálnych máp (VKM), ktoré obsahovali aj iné údaje ako geografické názvy (napr. číselné údaje, názvy ulíc, inštitúcií atď.). V období prípravy zoznamu názvov prebehla niekoľkokrát aktualizácia VKM, preto sa zoznamy museli niekoľkokrát upravovať. Upravené registre názvov z VKM a register názvov z lesníckych máp porovnával s údajmi o štandardizovaných názvoch v databáze. Pripravil pracovné porovnávacie zoznamy štandardizovaných názvov zo ZB GIS, názvov z VKM a názvov z lesníckych máp. Vytváral príslušné výrezy máp s prehľadom predpokladanej lokalizácie objektov v danom katastrálnom území na získanie predstavy o vzájomnej lokalizácii názvov z troch zdrojov.

Celkový počet úplne pripravených katastrálnych území, ktoré obsahujú pracovné zoznamy spolu s mapovými výrezmi, je 828. Rozpracované sú aj ďalšie okresy, vytvorené sú pracovné zoznamy ďalších katastrálnych území, ale ich ukončenie je podmienené kompletizáciou VKM a overením obsahu VKM, kde bola vykonaná aktualizácia (posledná dostupná aktualizácia

VKM, s ktorou sa pracovalo, je september 2014; odvtedy prebehla ďalšia aktualizácia, ktorú bude treba v ďalšom roku zohľadniť)). V súvislosti s vytváraním pracovných zoznamov sa pripravil návrh formulára, ktorého podoba sa postupne menila po špecifikácii požiadaviek, ktoré sú potrebné na to, aby sa overené názvy mohli zaradiť do ZB GIS. Z vytvorených pracovných zoznamov sa údaje zaradili do formulárov, ktoré sa budú zasielať na overovanie správnosti názvov na KO OÚ a v obciach. Na odoslanie sa pripravil okres Banská Štiavnica s jeho 18 katastrálnymi územiaми.

Sekretariát kontroloval a upravoval údaje databázy, dopĺňal údaje o názvosloví, napríklad dostupné variantné názvy objektov, čísla rozhodnutí, dátumy rozhodnutí.

Na úlohe sa odpracovalo **1 836 SH**. Ide o rozsiahlu úlohu, ktorej riešenie stále trvá; počet hodín vyčlenených v roku 2014 na túto úlohu sa vyčerpal.

II. NÁZVOSLOVNÉ PUBLIKÁCIE

3. Názvoslovné informácie č. 54

Sekretariát zhromaždil materiály do publikácie Názvoslovné informácie č. 54, zostavil príspevky a vykonal redakčnú úpravu pred tlačou. Publikácia bola vytlačená v júli 2014.

Na úlohe sa odpracovalo **70 SH**. Na úlohu sa vyčerпали všetky plánované hodiny.

4. Názvoslovné informácie č. 55

Sekretariát zhromaždil materiály do publikácie Názvoslovné informácie č. 55, zostavil príspevky a vykonal redakčnú úpravu pred tlačou. Publikácia bola vytlačená v decembri 2014.

Na úlohe sa odpracovalo **70 SH**. Na úlohu sa vyčerпали všetky plánované hodiny.

5. Smernica na štandardizáciu geografického názvoslovia

Sekretariát pripravil návrh výslednej podoby Smernice na štandardizáciu geografických názvov spolu s dvomi prílohami na pripomienky.

Na úlohe sa odpracovalo **200 SH**. Vydanie smernice sa presúva na marec 2015, pretože je potrebné zapracovať doručené pripomienky, ďalej podobu smernice po zapracovaní pripomienok poslať pripomienkujúcim ešte raz a nakoniec schváliť tento technický predpis.

IV. OSTATNÉ ÚLOHY

6. Informačná činnosť

Počas celého roka sekretariát poskytoval informácie v oblasti geografického názvoslovia písomne, osobne a telefonicky (redakcie časopisov, prekladatelia).

Na úlohe sa odpracovalo **15 SH**. Na úlohu sa vyčerпали všetky plánované hodiny.

7. Vybavovanie agendy sekretariátu

Sekretariát pripravil materiály na rokovanie pléna, 1. sekcie NK, zorganizoval zasadanie pléna NK a zasadanie 1. sekcie NK, pripravil zápisnice.

Na úlohe sa odpracovalo **30 SH**. Na úlohu sa vyčerpali všetky plánované hodiny.

8. Publikačná činnosť

V roku 2014 členovia komisie pripravili tieto príspevky:

FIČOR, Dušan: Zdravica PhDr. Milanovi Majtánovi, DrSc, pri príležitosti životného jubilea v mene členov Názvoslovnej komisie ÚGKK SR" prednesená na 19. slovenskej onomastickej konferencii, Bratislava 29. - 30. apríla 2014.

FIČOR, Dušan: "Geografické názvoslovie a jeho štandardizácia". In: 4. KNIHA o mapách (vojenské a civilné mapovanie, kartografia, GIS - geoinformatika). Edícia Zememeračstvo, geodézia, kartografia a kataster nehnuteľností na Slovensku od nepamäti po dnešok. Bratislava, Slovenská spoločnosť geodetov a kartografov, 2014. 464 s.

KOVÁČOVÁ, Mária, MIKLUŠOVÁ, Eva: Význam geografických názvov. RNDr. a Ing. Aktivity v kartografii venované Jánovi Pravdovi, 2014, príspevok prednesený na seminári.

POVAŽAJ, Matej: Rod a skloňovanie geografického názvu *Ťumeň*. In: Kultúra slova, 2014, roč. 48, č. 2, s. 109 – 112.

POVAŽAJ, Matej: Pravopis a skloňovanie geografického názvu *Maurícus* a názvu známky *maurícus*. In: Kultúra slova, 2014, roč. 48, č. 3, s. 143 – 148.

VALENTOVÁ, Iveta: Apelatívny člen, apelatívny komponent propria a informácia o propriu v podobe apelatíva. In: Vlastní jména v textech a kontextech. Eds. E. Minařová – D. Sochorová – J. Zítková. Brno: Masarykova univerzita 2014, s. 40 – 46. ISBN 978-80-210-6631-1.

VALENTOVÁ, Iveta: Zo zásad koncepcie spracovania lexiky slovenských terénnych názvov. In: Mikrotoponimia i makrotoponimia. Ed. A. Gałkowski – R. Gliwa. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łoskiego 2014, s. 155 – 165. ISBN 978-83-7969-307-8.

VALENTOVÁ, Iveta: Ako písať: horná Nitra alebo Horná Nitra? In: Slovenská reč, 2014, roč. 79, č. 1 – 2, s. 121 – 124.

9. Iné práce pre ÚGKK SR a GKÚ

Spolupráca s úradom na formulácii nových paragrafov do nového zákona o geodézii a kartografii, vysvetlenie predmetných ustanovení v dôvodovej správe k návrhu zákona, spolupráca s úradom na vyhodnotení zásadných pripomienok, účasť na rozporovom konaní, spolupráca s úradom na návrhu súvisiacich ustanovení do návrhu vyhlášky k zákonu o geodézii a kartografii. Spolupráca s úradom pri vypracovaní odpovedí na žiadosti

o overenie správnosti názvov kultúrnych a turistických cieľov, ktoré majú byť umiestnené na smerových tabuliach.

Na úlohe sa odpracovalo **20 SH**. Na úlohu sa vyčerpali všetky plánované hodiny.

M 71.12.34.36.12 ŠTANDARDIZÁCIA GEOGRAFICKÝCH NÁZVOV OBJEKTOV LEŽIACICH MIMO ÚZEMIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

1. Štandardizácia názvov geografických objektov ležiacich mimo územia Slovenskej republiky

Sekretariát NK pripravil zoznam názvov geografických objektov z územia mimo SR, ktoré sa navrhli úradu na štandardizáciu. Štandardizovalo sa 37 názvov administratívnych jednotiek z územia mimo SR a 11 názvov štátov.

Na úlohe sa odpracovalo **70 SH**. Na úlohu sa vyčerpali všetky plánované hodiny.

SCHÔDZKOVÁ ČINNOSŤ

Plenárne zasadnutie NK sa uskutočnilo 3. apríla 2014.

Zasadnutie 1. sekcie NK sa v roku 2014 uskutočnilo 13. mája 2014. Na zasadnutí sa prerokovali návrhy názvov Národného parku Slovenský raj, názvy z databázy geografického názvoslovia na štandardizáciu a preštandardizovanie, návrhy názvov chránených stromov a návrhy názvov ďalších geografických objektov. Zasadnutie mimoriadnej pracovnej skupiny 1. sekcie NK sa konalo 29. októbra 2014. Predmetom rokovania bol Slovník.

Okrem uvedených zasadnutí zástupca ÚGKK SR, predseda NK a pracovníčky sekretariátu operatívne riešili konkrétne názvoslovné problémy.

Spracovala: M. Kováčová 27. 2. 2015

Overila: E. Miklušová

Schválila: I. Valentová